

Press Review
Femina:dk, Camilla Wass, October 2023

femina

KUNSTNER APOLONIA SOKOL

APOLONIA

skaber sin egen ramme

Samtidskunstneren Apolonia Sokol, som blev portrætteret i danske Lea Globs dokumentarfilm "Apolonia, Apolonia", er aktuell med sin første soloudstilling på Arken. Femina har mødt den polsk-franske kunstner i hendes atelier i Montmartre i Paris til en snak om at leve for sine værker og være kunstner i en tid, hvor magtstrukturer nedbrydes, og verden sættes sammen på ny. For kan man egentlig forandre verden og sætte kvindens krop fri gennem oliemaleri?

AF CAMILLA WASS FOTO: LASSE DEARMAN, MATHILDE SCHMIDT, FRANNE VOIGT & PR

Portrættet af Apolonias afdøde sjæleveninde Oksana kan opleves på Arken.

APOLONIA SOKOL

Født 1988, fransk-polsk oliemaler. Hun er vokset op i undergrundsteatret Le Lavoir Moderne i det mangfoldige Paris-kvarter Chateau Rouge.

Da Apolonia var otte år, gik hendes forældre fra hinanden, og sammen med sin mor flyttede hun til Danmark, hvor hun boede, indtil hun som 20-årig vendte tilbage til Paris.

Allerede i en tidlig alder begyndte Apolonia at male oliemalerier, og som 21-årig blev hun optaget på det prestigefyldte kunstakademi École Nationale Supérieure des Beaux-Arts.

Hun anses i dag som en af tidens mest betydningsfulde samtidskunstnere og underviser også som professor på kunstakademiet i Caen, Normandiet.

“The Cure” betegnes som et af Apolonias hovedværker.

Hun kommer cyklende hen over Montmartres brostensbelagte gader iført en gul dynejakke og med sin hund i cykelkurven. Egentlig skulle vi have mødtes for lidt over en time siden, men så tikkede en besked ind på WhatsApp om,

at hun var forsinket. Nu står hun her, lidt forpustet og med regndråber i håret.

– Jeg føler mig meget dansk, når jeg kommer cyklende gennem Paris. Det regner også, så det kunne ikke være mere dansk, smiler Apolonia, mens hun låser sin cykel fast med en hængelås.

Apolonia Sokol er 35 år, malerkunstner og hovedpersonen i Lea Gløbs dokumentarfilm “Apolonia, Apolonia”, der har høstet store filmpriser over hele verden. Apolonia er vokset op i et undergroundsteater i Paris og begyndte i en tidlig alder at male oliemalerier. Hun har boet i Danmark en stor del af sin ungdom, og som 21-årig blev hun optaget på et af Europas fineste og mest traditionrige kunstakademier, École Nationale Supérieure des Beaux-Arts i Paris. Nu er hun på vej mod sin første store soloudstilling på Arken i Ishøj.

– Du må undskyldte, at jeg kommer for sent, men der er så mange ting, jeg skal holde styr på. Mine værker er på vej hjem fra kunstsamlere over hele verden, der udlåner dem til Arken. Lastbilen kommer til Paris i

dag og fragter malerierne til Danmark, men et af mine værker sidder fast i tolden i Dubai. Det er det maleri, der er på filmplakaten – mit selvportræt, hvor jeg er nøgen. Myndighederne i Dubai vil destruere maleriet, fordi de synes, det er uanstændigt, siger Apolonia og griner, så det karakteristiske mellemrum mellem hendes fortænder kommer til syne.

– Men jeg tror på, at det nok skal lykkes os at få det med på udstillingen.

Picasso er passé

Hunden Oslo finder selv ind på Apolonias stamcafé, hvor den snuser hjemmefant rundt, mens vi tanker op med limonade og kaffe-to-go, inden vi går hen på en lille skyggefuld plads, hvor Apolonia har sit atelier. Vi befinder os i et historisk område i Paris, få meter fra den berømte Place du Tertre, hvor portrætmalere gennem hundreder af år har siddet klar med malertuber og pensler. Her på Place Émile Goudeau, hvor vi står, stimler turister sammen og kigger på en bronzefarvet mindeplade lige foran døren

til Apolonias atelier. Apolonia låser os ind, og så står vi hér – i Le Bateau-Lavoir. Selve det atelier, hvor Pablo Picasso slog sine folder og malede nogle af sine mest berømte malerier – bl.a. “Frøkerne fra Avignon”.

Picassos gamle atelier er nu din arbejdsplads – det må føles som en drøm?

– Ha, ha, jeg kan ikke lide Picasso, siger Apolonia.

Hun går hen til et stort vindue og verfer nogle duer, der har taget plads i vindueskarmen, væk – og råber ud til de turister, der står på pladsen: – Picasso er passé. Nu er det kvindernes forår! Picasso har været en rigtig ond mand, uddyber Apolonia, mens hunden lægger sig til

rette på en sofa i hendes atelier.

– Picasso har manipuleret, ødelagt og nedbrudt de unge kvinder, der stod model for ham. Han har gjort det virkelig mange gange, med mange forskellige kvindelige kunstnere, og så har han malet dem ødelagt. Det har været et koncept for ham. En af de kendte kvinder i hans liv er fotografkunstneren Doha Maar – og alle de værker, Picasso har malet af hende grædende, er jo hans mesterværker, siger Apolonia med sarkasme i stemmen.

“I Frankrig har der været en debat om, at man skal kunne adskille kunstneren fra kunsten. At man skal tilgive kunstnere, der har gjort forfærdelige ting, fordi de er genier. Men det tror jeg overhovedet ikke på.”

Hun tilføjer:

– I Frankrig har der været en debat om, at man skal kunne adskille kunstneren fra kunsten. At man skal tilgive kunstnere, der har gjort forfærdelige ting, fordi de er genier. Men det tror jeg overhovedet ikke på, for jeg mener ikke, der er forskel på kunstneren og kunsten. For mig er der ingen forskel. Jeg lever for mine værker, og det at male er livsnødvendigt for mig på samme måde som at spise, drikke og sove.

Det er svært at indfange Apolonia med ord – hun skal opleves. Den klassiske interviewsituation, hvor man sidder over for hinanden og taler sammen, passer heller ikke til hende. Vi prøver ellers – og hjælpes ad med at løfte sofaen hen foran et panoramavindue i hendes atelier.

– Så kan vi sidde her og tale sammen, mens vi kigger ud over Paris' tage, smiler Apolonia og fylder en skål med vindruer.

Vi sætter os i sofaen med vindruerne og den tændte diktafon mellem os. Så rejser Apolonia sig op. Åbner vinduet og ryger en cigaret. Finder en prop fra en vinflaske på bordet med malertuber og står lidt og nulrer proppen mellem hænderne. En kvinde i bevægelse – en kunstner, der skaber sin egen ramme.

Apolonia er vokset op få minutters gang herfra, i området Chateau Rouge, hvor hendes forældre havde omdannet et gammelt vaskeri til undergroundsteatret Le Lavoir Moderne. Et pulserende samlingspunkt for politiske aktivister, poeter og boheme-kunstnere. Det er også i teatret, vi møder Apolonia første gang i 2009 – i Lea Gløbs prisbelønnede dokumentarfilm "Apolonia, Apolonia".

– Da jeg voksede op, var jeg overbevist om, at jeg var en prinsesse, der boede på et slot. Men da Lea begyndte at filme min hverdag, kunne jeg pludselig se, at der var mug på væggene i teatret. Når det regnede, hentede vi spande, som vi stillede på teatrets gulv – fordi taget var utæt. Men for mig var teatret et eventyrligt sted, og det var hér, jeg begyndte at male, fortæller Apolonia. Hun smiler lidt for sig selv:

– Det er sjovt at tænke på, at jeg er vokset op på et gammelt vaskeri – og nu har den franske stat givet mig det her sted, der også har været et vaskeri, inden det blev omdannet til atelier. Le Bateau-Lavoir brændte ned i 1970'erne, og nu er det genopbygget i beton i identisk arkitektur, fortæller Apolonia.

– Så jeg er tilbage i "vaskeriet", tæt på mit gamle kvarter – det er som en cirkel, der bliver sluttet.

Hvad betyder det for dig at skulle udstille på Arken?

– Det er gået op for mig, at Arken åbnede, samme år som jeg kom til Danmark – i 1996, fortæller Apolonia.

Som otteårig flyttede hun til Danmark sammen med sin mor, da hendes forældre gik fra hinanden.

– Min mor og jeg tog ofte på Arken og så udstillinger, så det betyder noget særligt, at jeg får min første soloudstilling lige præcis dér. Jeg har haft flere udstillinger på gallerier og private steder, men her i Frankrig er jeg stadig lidt af en outsider inden for kunstverdenen. Nu vender jeg tilbage til

Apolonia med sin tro makker, hunden Oslo.

“Sorg er en mærkelig ting. Jeg har mistet min bedste veninde, og jeg mangler stadig ord for det.”

Danmark, og for mig er det virkelig spændende at se de værker, jeg har lavet gennem de seneste år, samlet ét sted.

En nøgenhed, der ikke er seksuel

De hænger her i hendes atelier og kigger på os: Apolonia's portrætmalerier. Modellerne er venner og bekendte, som Apolonia har mødt i Paris' kreative og aktivistiske undergrundsmiljø: En mand med en sort fugl på hovedet, en nøgen kvinde med en mobiltelefon. Deres blikke nagler sig fast, og det er som om, de vil sige: Hej, her er jeg – kan du SE mig?

Kameraet er slukket, men relationen består

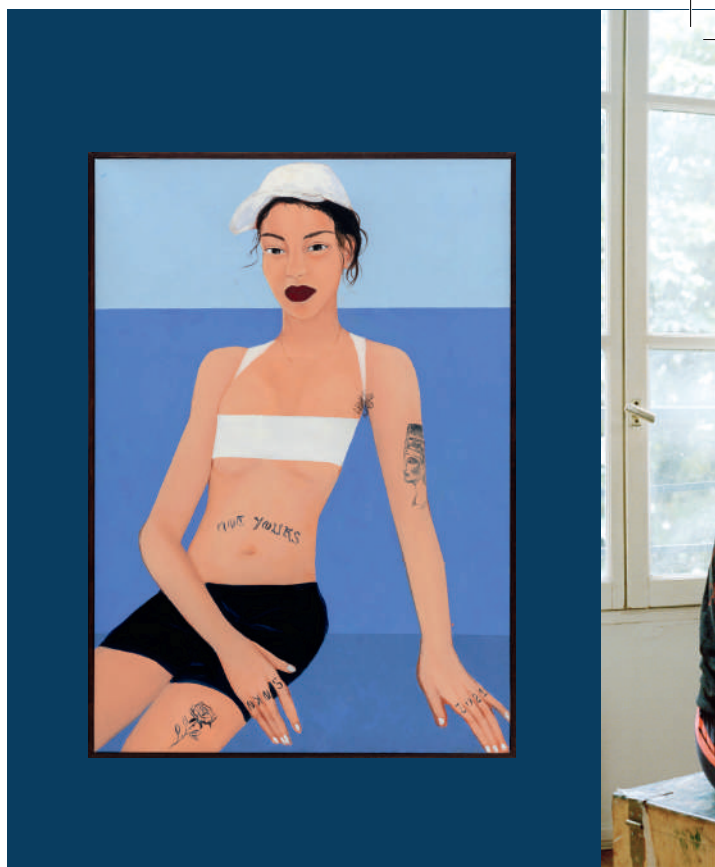
Dokumentarfilm-instruktør Lea Glob fulgte Apolonia Sokol med sit kamera gennem 13 år, og det kom der den roste og prisbelønnede dokumentarfilm "Apolonia, Apolonia" ud af.

– Jeg tænker ofte på, hvor heldig jeg har været at møde en ung, kvindelig maler, der var villig til at tage mig med ind i det allermost skrøbelige – ind i den skabelsesproces, hvor hun skulle finde sin vej som kunstner, siger Lea Glob.

Filmen havde premiere i februar 2023, og i løbet af foråret og sommeren har Lea og Apolonia rejst rundt i verden – fra Hong Kong til Polen, fra Norge til New York, for at vise filmen og tale med publikum. Rejserne fortsætter, bl.a. er en visning i Ukraine på programmet.

– Filmen har fået en overvældende modtagelse, og det har været stort for mig at opleve, at Apolonia har bakket så meget op omkring filmen – og stadig gør det. Da jeg slukkede kameraet, tænkte jeg: Hvad så nu – hvad sker der med vores relation på den anden side af filmen? Det har været dejligt at mærke, at Apolonia og jeg har en virkelig stærk relation, der bliver ved med at udvikle sig – og jeg er totalt stolt over, at Apolonia skal udstille på Arken, lyder det fra Lea Glob.

"Apolonia, Apolonia" vises hver dag på Arken i forbindelse med den store udstilling.

– Jeg kigger på mine malerier, men de kigger også på mig, griner Apolonia.
– Jeg har noget med øjne, med ansigter. Jeg maler ansigterne i fuld størrelse, så det er meget face en face.

Du maler mange nøgne mennesker?

– Ja, men det har intet med seksualitet, sensualitet eller erotik at gøre. Hvis du kigger efter, så er den nøgne krop nærmest en geometrisk form, siger Apolonia og peger på portrættet af den nøgne kvinde med mobilen.
– For mig handler mine malerier mere om identitet og kommunikation end om krop. Picasso fratog sine modeller deres identitet – for mig er det lige modsat. Navnet på den person, jeg maler, er titlen på værket. Jeg tager billeder, inden jeg går i gang med at male et portræt, og så tænker jeg på det menneske, jeg er i gang med at male, og på den empati, jeg har for den person, smiler Apolonia.

Hvad er det særlige ved oliemaleriet?

– Oliemaleriet er specielt for mig, fordi det kommer fra alkymi. Farverne består af mineralske materialer, som er en del af naturen – ligesom vores kroppe. Så for mig er det den perfekte blanding af elementer: Levende kroppe, levende farver. Og vi taler ikke om farver, når det er et oliemaleri, men om pigmenter. Hvis du ser en farve på en skærm, er pigmentet låst inde – men i oliemaleriet er pigmentet organisk. Det trækker vejret – og det er det, der gør, at portræterne bliver levende at kigge på.
Apolonia aer sin hund, der bjæffer lidt i søvne mellem puderne i sofaen. Hun fortæller, at mange af hendes vågne timer bliver tilbragt her blandt malertuber, malerier og pensler.

– Jeg skal være i en bestemt tilstand for at kunne male, og hele min dag er en kamp for at komme i den tilstand – en form for trance. Mine venner har

INTERVIEW

for længst forstået, at de ikke kan regne med mig, griner Apolonia.

– Jeg har svært ved at overholde aftaler, fordi jeg ikke ved, hvornår jeg kommer i flow. Så jeg prøver at have nogle dage, hvor jeg slet ikke har nogen aftaler – og nogle gange sidder jeg her og kigger ud i luften i timevis, før jeg går i gang med at male.

Hvordan bliver et maleri til?

– Ideerne kommer ofte til mig ved fuldmåne. Malerkunst er et sprog, der har sit eget ordforråd. Jeg kigger tilbage i kunsthistorien og bruger det sprog til at skabe mine egne sætninger, mine egne værker. Så mine værker kommunikerer med fortiden, og det synes jeg, er meget smukt.

Queer-frokost i det grønne

Apolonia tager sin telefon frem og viser et billede af et af de malerier, der er en del af udstillingen på Arken. “The Cure” hedder det, og det regnes for et af hendes hovedværker.

– Det er et fem meter langt maleri, der består af tre dele, siger Apolonia og zoomer ind på en del af maleriet.

– Her rejser jeg tilbage i kunsthistorien og laver min version af det kendte oliemaleri “Frokost i det grønne”, der blev skabt af Manet i 1862. Maleriet forestiller to nøgne kvinder på picnic i naturen sammen med to fuldt påklædte mænd. Prøv at se: Kvinderne er helt krøllet sammen, og man kan tydeligt mærke magtforholdet mellem dem, der har tøj på, og dem, der ikke har

“Min generation kommer fra noget meget binært og patriarkalsk. 90’erne – piger var i lyserødt og drenge var i blå – men lige nu ser vi, at rammerne udvider sig, magtstrukturer opløses, og at “helte” tages ned fra deres piedestaler.”

tøj på. Det er et forfærdeligt, objektiviserende værk, siger Apolonia og tilføjer:

– Sådan er mit værk ikke. Jeg har malet nogle queer-venner, der er ude i det grønne. De er nøgne, men stolte – de bærer deres egen krop, deres identitet, og de kigger direkte på os. Arken kalder dig “en fremadstormende samtidskunstner” – hvad tænker du om det?

– Det kan jo ikke være anderledes, for jeg er en del af den tid, vi står i lige nu. Jeg lever i Paris, hvor byen bliver brændt ned hver anden uge, hvor der er kæmpestore demonstrationer, og hvor politiet udviser en brutalitet, vi ikke tidligere har set. Min mor har været en del af De Gule Veste i nogle år, og jeg har været med hende til demonstrationer. Jeg genkender især mig selv, hvor flere typer kampe mødes, og det handler om at skabe social lighed. Det kan være inden for queer-rettigheder, antiracisme, økologi og nogle former for feminisme, fortæller Apolonia, der flere gange bruger ordet intersektionalitet, som

“Apolonia taler ind i vores tid”

Dorthe Rugaard er kurator på Arken, som 13. oktober slår dørene op for Apolonia Sokols første soloudstilling i Danmark. Udstillingen kan opleves frem til februar 2024.

Hvad er det, der gør Apolonia interessant for Arken?

– Apolonia er først og fremmest en virkelig dygtig kunstner – og så er hun en ung, fremadstormende samtidskunstner, der i dén grad taler ind i vores tid. Gennem sine oliemalerier bygger Apolonia bro fra den klassiske kunstmalertradition til den brændende platform, verden står på lige nu. Apolonia er meget optaget af krop, kønsidentitet, social retfærdighed, aktivisme og venskaber – og det afspejles i hendes malerier. Modellerne til hendes portrætter er kunstneriske og aktivistiske personligheder, som Apolonia har mødt på sin vej og har knyttet venskaber til.

Hvad kan man opleve på udstillingen?

– På Arken udstiller vi omkring 30 malerier, der giver et bredt indblik i Apolonia som kunstner. Fælles for hendes portrætmalerier er, at de udspringer af hendes eget liv i Paris’ rebelske undergrundsmiljø. Med på udstillingen er blandt andet det fem meter brede værk “The Cure”, der regnes som et af hendes hovedværker. Apolonia er en kunstner, som hele tiden udvikler sig – og som har kæmpet for at nå hertil, hvor hun står i dag.

netop handler om, at et menneskes identitetsmarkører som køn, seksualitet, klasse, race mm. er forbundne – ingen af dem står alene.

– Vi står midt i en tid, hvor vores forestillinger bliver brudt ned og sat sammen på nye måder, tilføjer hun.

– Min generation kommer fra noget meget binært og patriarkalsk. 90’erne – piger var i lyserødt og drenge var i blå – men lige nu ser vi, at rammerne udvider sig, magtstrukturer opløses, og at “helte” tages ned fra deres piedestaler. Det er hårdt arbejde at dekonstruere alt det, man har lært. F.eks. med Picasso, for vi tænker jo alle sammen: Picasso var mesteren! Det er svært at begynde at tænke på andre måder, men det er også ekstremt spændende. *Kan man forandre verden gennem kunst?*

– Nej, jeg bruger ikke sådan nogle ord. Jeg hører ofte folk sige, at jeg sætter kvindeskroppen fri, fordi jeg maler mange nøgne mennesker. Men jeg synes ikke, jeg sætter nogen fri, og den eneste person, som jeg redder ved at lave et værk, er mig selv. Jeg har for meget respekt for aktivister til at kalde mig selv aktivist, siger Apolonia og kigger på et portræt, hun har malet af sin sjæleveninde – den ukrainske kunstner og aktivist Oksana Shachko.

De to mødtes, da Oksana var på flugt og søgte ly hos Apolonia i teatret i Paris.

– Da Oksana kom til teatret, havde det russiske politi brækket begge hendes arme, så jeg måtte vaske hende, siger Apolonia og får blanke øjne. Teatret var et sted, hvor skæbner mødtes og flettede sig ind i hinanden, og Apolonia og Oksana fandt en helt særlig

samhörighed i kunsten, solidariteten og passionen for at skabe. Men Oksana havde det svært, og for fem år siden tog hun sit eget liv.

– Sorg er en mærkelig ting. Jeg har mistet min bedste veninde, og jeg mangler stadig ord for det, siger Apolonia stille.

“Jeg lever i Paris, hvor byen bliver brændt ned hver anden uge, hvor der er kæmpestore demonstrationer, og hvor politiet udviser en brutalitet, vi ikke tidligere har set.”

Portrætmaleren bliver selv portrætteret

I dokumentarfilmen “Apolonia, Apolonia” følger vi gennem 13 år den proces, det har været for Apolonia at finde sin vej som kvindelig malerkunstner, i en mandsdomineret kunstverden.

– Filmen er Leas synsvinkel på mit liv, og jeg synes, hun har filmet mig, hvor jeg er meget isoleret – meget alene. Det er jeg ikke i virkeligheden – ikke hele tiden i hvert fald, siger Apolonia.

Hvordan var det for dig at blive filmet gennem 13 år?

Det er jo en hårfin balance, før magtbalancen tipper. Jeg maler portrætter, og jeg er selv blevet portrætteret. Så hvordan laver man et portræt uden at tage magten fra den person, du portrætterer? Det er noget, jeg tænker meget over, siger Apolonia og tilføjer:

– Det er lykkedes for Lea at finde balancen, hvor hun ikke objektiviserer mig. Fordi hun er den kunstner, hun er. Jeg har været en del af processen hele vejen, og Lea har taget imod alt det, jeg havde brug for, så jeg kunne genkende mig selv i hendes film. Og jeg synes, det er vigtigt, at filmen også

viser de tidspunkter, hvor jeg er sårbar – og hvor det er svært for mig at komme frem i kunstverdenen.

Hvordan er din relation til Lea i dag?

– Lea og jeg har et særligt forhold. Det er ikke et klassisk venskab, det er ikke familie – det, vi har tilfælles, er værket. Leas film er et kunstværk, og vi har den samme drivkraft og den samme vedholdenhed, når det handler om kunst. Jeg har lært meget af Leas filmproces, også i forhold til min malerkunst. Jeg kunne sagtens male dig nu, ud fra de ideer, jeg har om hvem du er, men det bliver noget helt andet, hvis man prøver at forstå det menneske, man portrætterer, fortæller Apolonia.

Ud over at arbejde med sine egne malerier, er Apolonia Sokol også professor på kunstakademiet i byen Caen i Normandiet.

Hvad vil du gerne give videre til de unge kunststuderende?

– De tilhører en generation, der på én gang er stærk og sårbar – og som har et helt nyt ordforråd omkring, hvordan deres liv og deres verden skal være. Så de giver mindst lige så meget til mig, som jeg giver til dem, smiler Apolonia.

– Jeg prøver at lytte til mine studerende og komme med nogle redskaber, som kan give dem styrke. De er en del af en generation, der er i fuld gang med at dekonstruere magtforhold, og de har heller ikke lyst til at lære at tegne

ved hjælp af croquismodeller, hvor du har en professor, der går rundt og siger: “Kig på denne her nøgne krop, og find harmonien”, karikerer Apolonia.

– Jeg har selv stået model nøgen som 20-årig, og jeg har også selv lært at tegne på den måde, men jeg synes, det er virkelig spændende at ændre de her magtforhold. Så jeg har fundet en gruppe af aktivister med andre typer kroppe – handicappede, sexarbejdere, transpersoner. Fælles for dem er, at de aktive i *body politics*. De stiller sig op nøgne og fortæller om deres krop og sig selv, mens de studerende tegner dem. I starten var det lidt kontroversielt at lave croquistegning på denne måde, men nu er det blevet en del af pensum, lyder det stolt fra Apolonia.

Anerkendelse i Danmark

Brostenene er stadig våde efter dagens regnskyl, da vi går ud på pladsen igen. Apolonia låser døren til sit atelier, og sammen går vi gennem Montmartre og forbi Sacre Coeur, hvorfra vi har udsigt over Paris i aftenlys. Vi finder en stejl trappe, der leder ned til Apolonias barndoms kvarter Chateau Rouge og sætter os på en café og drikker glas hvidvin sammen.

– Det var lige deroppe, i en lille bitte lejlighed, jeg boede sammen med min mor, da jeg var i starten af 20'erne. Selv dér malede jeg – og jeg ville hellere sove i samme seng som min mor og så have plads til at male. Jeg har altid villet male – koste, hvad det vil – og det er vildt at tænke på, at jeg nu får en soloudstilling i Danmark. Jeg glæder mig helt vildt til at se min egen udstilling, siger Apolonia.

Og tilføjer med et stort grin:

– Og tænk – Arken laver T-shirts med mine malerier! ■